

041407018

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	
Datum: 2/4/14	Číslo: 04/0400/14
Počet listů: 3	Počet příloh: —

Oponentský posudek na disertační práci

Mgr. Pavel Sekyrka

František Xaver Paleček

Portrét českého Vianneye

(Teologická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2014)

Autor disertace Pavel Sekyrka formuloval cíl své práce takto: „...očistit zkoumanou osobu od hagiografie, zhodnotit komplexním způsobem její činnost v regionu, hlavně ve světle archivních pramenů, provést analogii dostupné literatury a samizdatů. Na základě výše napsaného má být posléze uskutečněna verifikace hypotéz či faktů studiem nových, dosud nepublikovaných pramenů. Tou samou měrou má být studie zároveň historickým odmítnutím všeho, co se bádáním nepotvrdilo či vycházelo z mylných badatelských předpokladů dřívějších životopisců.“ (s. 9)

Oponent bere toto stanovení cíle vážně a pokusí se s jeho pomocí ukázat cíle a slabiny práce.

Nejprve však několik obecnějších poznámek.

1. V práci je provedena kritická analýza dosavadní literatury o zkoumané osobnosti (snad autor ve formulaci cíle práce myslel výrazem „analogie“ právě kritickou analýzu). Dřívější texty věnované biografii F. X. Palečka je možno označit za „hagiografie“ svého druhu, ovšem spíše v širokém slova smyslu (Emil Felix), některé však za spíše kritické práce, i když z dnešního hlediska nikoli odborné (František Paukner). V tomto smyslu autor „očistí“ svou práci nikoli pouze od přejných (hagiografických) nánosů, ale od neadekvátních hodnocení jako takových.
2. Poněkud matoucí je formulace, že bude „uskutečněna verifikace hypotéz či faktů studiem nových, dosud nepublikovaných pramenů“, a to v tom smyslu, že by se očekávalo, že „nové“ prameny budou či by měly být publikovány, což se u archivních materiálů nedá většinou očekávat.
3. Poslední citovaná věta z formulace cíle práce je pak nadbytečná. Samozřejmě že každá historická práce má a musí být nejen odmítnutím všeho „co se bádáním nepotvrdilo či vycházelo z mylných badatelských předpokladů“. Autor tím chce zřejmě jen znovu zdůraznit svou distanci od toho, co nazývá „hagiografickým“ zpracováním.
4. K tomu, zda se nakonec autorovi podařilo svůj základní cíl splnit, se ještě vrátím na závěr posudku.

Pozitiva práce:

- Autor zjevně prošel dochovanou literaturu (knihy, brožury, časopisy) a především archivní prameny (farní kroniky, matriky, kroniky škol, korespondence, pamětní knihy apod.). V tomto smyslu skutečně splnil to, co si předsevzal, totiž provést zevrubné ověření faktů Palečkova života.
- Autor důkladně promyslel tematické členění svého textu. Nezůstal u chronologického popisu s případným rozvedením některých prvků Palečkovy činnosti, ale tematizoval pastoraci, spiritualitu, politickou orientaci i běžný život zvolené postavy (spolupráce s patronátem, denní režim).
- Autorovi se zdařily části, v nichž uvažuje o kazatelském věhlasu Palečkově, o zdrojích jeho sebevzdělávání, o jeho zpovědní praxi. Tyto partie je možné považovat za kvalitní jádro celé práce.
- Autor si byl vědom, že v moderních životopisech se objevuje důraz na „druhý život“ portretované osobnosti, proto do své práce správně zařadil adekvátní kapitolu, v níž se snažil vystihnout „vliv P. Palečka v regionu po smrti“.

Slabiny práce:

- V moderních životopisech se většinou nalézají v úvodu nejen popis vlastní metody a uvedení literatury a pramenů, ale též charakteristika metodických přístupů jiných autorů – v ideálním případě též zahraničních. Ukazuje to na schopnost autora pracovat s novými podněty historického bádání. Přitom právě životopisný žánr je znovu dnes v oblibě nejen u popularizací, ale v nejvyšších patrech historiografie (základní teze školy Annales jsou v tomto smyslu překonány samotnými příslušníky této školy). Jinými slovy: autor mohl více pracovat s českými i evropskými historickými autoritami, které ve svých publikacích o problémech psaní životopisů intenzivně přemýšlejí (z českého prostředí necht' je zmíněn například Jiří Štaif svou prací o Františku Palackém).
- Soudobé historické práce-biografie většinou též uznávají, že jednou ze základních historických metod je metoda srovnávací. Autor mohl této dnes již banální skutečnosti více využít. Přímo se pro jeho práci nabízelo srovnání F. Palečka s Jeannem M. Vianneyem, což by ovšem předpokládalo širší založení celé práce, znalost zahraniční literatury a pokus o srovnání, který by mohl ukázat mimo jiné i rozdílnosti českého a francouzského prostředí a různost důrazů v tehdejším katolicismu. Bohužel tato možnost zůstala nevyužita.
- Disertační práce má mít monografický charakter. Proto v práci působí poněkud nevhodně pasáže, které jsou spíše obecného charakteru a jsou převyprávěnými závěry syntetických prací z českých dějin nebo dějin církevních. Oponent chápe, že některé záležitosti je zapotřebí zopakovat (formy a smysl patronátu), jiné jsou však opravdu nadbytečné (stručný nástin historie Československa apod.).

- Autor se pokouší místy o metaforické zkratky a stylistické zvláštnosti, které však v textu působí poněkud nesrozumitelně. Jak například správně pochopit výrazy, v nichž se mluví o „krunýři apologie“, která má mít „křížácký duch“ (s. 99) apod.

Závěr:

Domnívám se, že se jedná spíše o průměrnou disertaci, i když autor jistě odvedl kus poctivé „řemeslné“ práce. V práci mohl být užito více srovnání s jinými kněžskými typy a případně i mohly být více rozvedeny části, v nichž by se čtenář něco více dozvěděl o antiklerikálních bojích v době, v níž žil F. Paleček – a to i z opačného, liberálního nebo socialistického tábora. Na druhé straně je práce jistě užitečnou sondou do života jednoho z kněží, který žil v turbulentní době a přitom si zachoval zcela nezpochybnitelné náboženské přesvědčení. Pokud bych se ještě jednou vrátil k cíli práce, tak konstatuji, že se autor nakonec příliš neodchýlil od výkladů, které v úvodu a závěru hodnotil kriticky. Samozřejmě, opravil chybná data, přinesl rozbor řady skutečností souvisejících s Palečkovým působením a podnětně zauvažoval na faktory, které ovlivňovaly Palečkovu osobnost. Na druhé straně se spíše přiklonil k jednoznačně kladnému hodnocení jeho osobnosti (viz závěr), na který má jako autor sice právo, nicméně v tomto ohledu zůstal historické kritice přece jen něco dlužen.

Celkově však mohu odpovědně prohlásit, že **práce splňuje náležitosti, které jsou požadovány od disertací a že ji doporučuji k obhajobě**. Při ní navrhuji k diskusi body, které jsem nazval „slabinami práce“.

Prof. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.

V Brně 28. 3. 2014

